

Mellom hjelpearbeid og terrorbekjempelse

Det daglige arbeidet kan fort virke trivielt i møte med en slik omfattende flomkatastrofe vi har vært vitne til i Sørøst Asia. Det vitner om at livet er skjørt og at en katastrofe kommer hurtig. Dette er også virkeligheten for Forsvaret, vi må reagere hurtig når det skjer store og uventede hendelser og våre handlinger kan få store konsekvenser. Dette nummeret av *PACEM* handler om den vanskelige balansegangen mellom hjelpearbeid og terrorbekjempelse, som militære styrker står midt oppe i – sammen med sivile og humanitære organisasjoner. Dette var også temaet for etikkonferansen i Trondheim i fjor høst og en del av artiklene er basert på foredrag fra denne konferansen.

Bård Mæland presenterer noen av funnene i sin bok *Skadeskutt idealisme – norsk offisersmoral i Kosovo*. Utdragene fra boka viser noe om hvor krevende og kompleks tjenesten i et tilsynelatende rolig område kan være. Brigader Robert Mood og Tone Helene Røkenes kommenterer Mæland sin bok, med vekt på tolkningen av de norske troppssjefenes uttalelser om de lokale folkegruppene. Mæland har fått anledning til å kommentere disse responsene. Noen av de viktigste spørsmålene som kommer opp, er om «forbudte» følelser og dårlige holdninger nødvendigvis fører til gale handlinger, er denne nedvurderingen av andre bare et situasjonsbestemt resultat av at vi ønsker å beskytte våre egne, og er det rett og slett nødvendig med et eget internt språk for å luften følelser.

Asa Kasher og Yamos Yadlin presenterer noen synspunkter og forslag på hvordan den militære etikken og doktrinen om rettferdig krig kan møte nye utfordringer i forbindelse med terrorbekjempelse. Den nye doktrinen er utarbeidet av en gruppe i det Israelske Forsvaret, og gir et godt innblikk i israelske synspunkter på dette. Henrik Syse kommenterer i denne sammenhengen viktigheten av å beskytte ikke-stridende og han advarer mot for mange unntaksbestemmelser.

Raag Rolfsen peker på den rollen mytologien har fått i forbindelse med brutaliseringen av motstanden mot modernisering og globalisering. Cecilie Hellesveits skriver om begrepet «jihad», og påpeker at begrepet er mye mer omfattende og annerledes enn begrepet hellig-krig, som vi ofte oversetter det med. Hel-

lestveit beskriver utviklingen av hvordan «jihad» er forstått og artikkelen gir en god oversikt over ulike tolkninger og bruksområder.

Generalsekretær i Kirkens Nødhjelp, Atle Sommerfeldt, tar for seg de ulike rollene til militære styrker kontra de humanitære og sivile organisasjonene. Budskapet er klart: Vi må ikke blande rollene, men finne fram til hvor koordineringen bør ligge i den aktuelle kontekst på skalaen fra koeksistens til samarbeid.

Garnisonsprest Kyrre Klevberg beskriver i sin artikkel de åndelige kostnadene ved å være i en stridssituasjon og feltprestens mulige rolle for de som sliter med ettervirkninger. Artikkelen er skrevet med bakgrunn i ett års studier ved et hospital for krigsveteraner i USA.

Tidligere lærer i krigshistorie ved Krigsskolen, Hans Børsheim gir oss et interessant historisk tilbakeblikk på offiserenes oppsigelsesvern og bakgrunnen for dette. Etter Stortingets omfattende endringer av tilsetningsvilkårene i fjor sommer, er dette i høyeste grad aktuelt.

Det har etter hvert kommet noen avhandlinger og feltstudier fra operasjonene i Kosovo. Vi presenterer og anmelder fire av de nordiske bidragene. Bård Mælands bok blir anmeldt av Torun Laugen Haaland, de to danske avhandlingene av Claus Kold (*En motstander – som skal hjelpes. Et feltstudie af militær ledelse i Det danske Forsvars fredsstøttende operationer i Kosovo/a*) og Katrine Nørgaard (*Tilitens teknologi. Den militære ethos og viljen til dannelse*) blir anmeldt av henholdsvis Jan O. Jacobsen og Paul Otto Brunstad. Til slutt kommer hovedoppgaven til Tone Helene Røkenes (*«Sønner av Norge». En studie av den norske bataljonen i Kosovo, perioden 2002-2003*), som blir anmeldt av undertegnede. Vi håper dette kan være en hjelp til å finne fram til interessant litteratur.

Vi håper nummeret vil vekke interesse. God lesning.

Are Eidhamar